

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็น หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

FACTORS RELATED TO THE SUCCESSFUL OF SUFFICIENCY ECONOMY VILLAGE

นิสรา ใจชื่อ*

Nissara Jaisue*

* อาจารย์ประจำ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

* Lecturer, Faculty of Public Administration, Dhurakij Pundit University

* Email: nissaraj@yahoo.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับความสำเร็จของการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง 3) ปัญหาอุปสรรค ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) แนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกหมู่บ้านศาลาคักดี หมู่ที่ 1 จำนวน 319 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 135 คน และสมาชิกหมู่บ้านบ้านโคก หมู่ที่ 7 จำนวน 215 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 91 คน รวมประชากรของทั้งสองหมู่บ้านทั้งสิ้น 534 คน กลุ่มตัวอย่าง 226 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient (r) หรือ Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้าน ศาลาคักดี และหมู่บ้าน บ้านโคก มี 8 ปัจจัยเหมือนกัน ได้แก่ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านจิตใจ ด้านสังคมวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมด้านผู้นำหมู่บ้าน และด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ โดยภาพรวมของทั้ง 8 ปัจจัยมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05

คำสำคัญ: ความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research was entitled "Factors Related to the Successful of Sufficiency Economy Village". Its objectives were to study on the following issues: 1) the levels of successful of being sufficiency economy village; 2) the factors relating to the successful of being sufficiency economy village; 3) the problems of and obstacles to developing sufficiency economy village; and 4) the ways of developing sufficiency economy village. The population used in this study consisted of 319 members of Moobansalasuk, the Village 1, of which 135 samples were drawn and also 215 members of Moobanbankhok, the Village 7, of which 91 samples were drawn; so the total number of population was 534, and of sample 226. This questionnaire was used as the instrument for collecting data. The statistical procedures used in analyzing data were percentage, mean, standard deviation, and Pearson Correlation Coefficient (r) or Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The findings were as the following factors relating to the successful of being sufficiency economy village of Moobansalasuk as well as that of Moobanbankhok were the same in 8 aspects: technological, economic, natural resources, psychological, socio-cultural, participation, village leader, and governmental support that, on the whole, these all eight factors were of statistically significant relation to the success of being a sufficiency economy village at the level of 0.01, 0.05

Keyword: The Successful of Sufficiency Economy Village

บทนำ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงมีพระราชดำรัส ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย ทรงชี้ถึงการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน “ทางสายกลาง” โดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาทแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2517 ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ใจความสำคัญว่า “...ในการพัฒนาประเทศนั้นจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นเริ่มด้วยการสร้างพื้นฐาน คือความมีกินมีใช้ของประชาชนก่อนด้วยวิธีการที่ประหยัด ระมัดระวังแต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อพื้นฐานเกิดขึ้นมั่นคงพอควรแล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญขั้นที่สูงขึ้นตามลำดับต่อไป...” การถือหลักที่จะส่งเสริมความเจริญให้ค่อยเป็นไปตามลำดับด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและประหยัดนั้นก็เพื่อป้องกันการผิดพลาดล้มเหลวและเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้แน่นอนบริบูรณ์” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

จากภาพรวมของการพัฒนาประเทศในระบอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-7 สรุปได้ว่า “เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน” ทำให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้ปรับแนวคิดการพัฒนาประเทศใหม่ มาเป็นการให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไปพร้อมกัน จึงเป็นจุดเริ่มต้นของแนวคิดการพัฒนาที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” โดยให้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเปลี่ยนวิธีการพัฒนาเป็นแบบองค์รวม ที่เชื่อมโยงมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกันอย่างสมดุล ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ได้ัญญเหตุหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ หลังจากนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ยังคงน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ต่อเนื่องมาถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ยังคงัญญเหตุหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม และเพื่อให้การพัฒนาประเทศก้าวสู่ความสมดุลและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป.:ออนไลน์)

ในปี 2550 จังหวัดสระบุรีได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นกระบวนการพัฒนาหมู่บ้าน ให้ประชาชนใช้ชีวิตอย่างสมดุลและยั่งยืน สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม สร้างภูมิคุ้มกันแห่งการดำเนินชีวิตในบริบทของสังคมชนบทไทย โดยกำหนดยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนภารกิจการพัฒนา โดยดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดสระบุรี เพื่อให้เกิดการพึ่งตนเองและดำรงอยู่ได้อย่างเข้มแข็ง หมู่บ้านศาลาคักดี หมู่ที่ 1 ตำบลเรณูรางอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี เป็นหมู่บ้านหนึ่งที่ทางจังหวัดสระบุรีได้ส่งเสริมให้ดำเนินการพัฒนาหมู่บ้าน ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่ปี 2554 เป็นต้นมา และผลจากการพัฒนาทำให้หมู่บ้านศาลาคักดี ได้รับรางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประเภทหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข” ประจำปี 2554 ซึ่งเป็นการจัดประกวดผลงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ที่จัดโดยกระทรวงมหาดไทย โดยได้มอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชนเป็นเจ้าภาพรับผิดชอบการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงทั่วประเทศ และเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้สัมฤทธิ์ผลอย่างยั่งยืน

สมาชิกในหมู่บ้านศาลาคักดี หมู่ที่ 1 ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการวางแผนพัฒนาและมีส่วนร่วม ในการพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งสมาชิกของหมู่บ้านได้มีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมร่วมกันหลายกิจกรรม เช่น กลุ่มเกษตร มีกิจกรรม เช่น การทำไร่นาสวนผสม จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ ความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านศาลาคักดี หมู่ที่ 1 โดยผลของการศึกษาจะเป็นแนวทาง ในการพัฒนาหมู่บ้านศาลาคักดี และหมู่บ้านอื่นๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงต่อไป นอกจากนี้ทางจังหวัดสระบุรียังขยายการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้สนับสนุนให้เกิดหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อื่นๆ เช่น หมู่บ้าน

บ้านโคก หมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ได้เริ่มที่จะพัฒนาหมู่บ้านโดยใช้แนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในปี 2555 เป็นต้นมา โดยในการดำเนินงานมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเพื่อให้การดำเนินงานของหมู่บ้านบ้านโคก หมู่ที่ 7 มีแนวทางในการประสบผลสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยจึงศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านบ้านโคก หมู่ที่ 7 และจากผลการศึกษาของทั้ง 2 หมู่บ้าน จะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา องค์การบริหารส่วนตำบลเรไร และองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงงาม ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านสาธิตดี หมู่ที่ 1 ตำบลเรไร อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา และหมู่บ้านบ้านโคก หมู่ที่ 7 ต.ม่วงงาม อ.สทิงพระ จังหวัดสงขลา อีกทั้งยังเป็นแนวทาง ในการส่งเสริมการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ขยายการพัฒนาสู่หมู่บ้านอื่นๆ เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงระดับความสำเร็จของการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
4. เพื่อศึกษาถึงแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

สมมติฐานการวิจัย

- สมมติฐานที่ 1 เทคโนโลยีมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
- สมมติฐานที่ 2 เศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
- สมมติฐานที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
- สมมติฐานที่ 4 จิตใจมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
- สมมติฐานที่ 5 สังคมวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
- สมมติฐานที่ 6 การมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
- สมมติฐานที่ 7 ผู้นำหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
- สมมติฐานที่ 8 การสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มีขอบเขตของการวิจัยดังต่อไปนี้

ขอบเขตพื้นที่

ทำการศึกษาเฉพาะพื้นที่ในหมู่บ้านสาธิตดี หมู่ที่ 1 ตำบลเรไร อำเภอสทิงพระ จ.สงขลา และหมู่บ้านบ้านโคก หมู่ที่ 7 ต.ม่วงงาม อ.สทิงพระ จังหวัดสงขลา เท่านั้น

ขอบเขตทางด้านตัวแปร

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย 8 ตัวแปร คือ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ จิตใจ สังคมวัฒนธรรม การมีส่วนร่วม ผู้นำหมู่บ้าน และการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ ส่วนตัวแปรตาม คือ ความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ดังมีรายละเอียด ดังนี้

ตัวแปรอิสระ ซึ่งประกอบด้วย เทคโนโลยี เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ จิตใจ และสังคม วัฒนธรรม ศึกษาตามกรอบทฤษฎีการพึ่งตนเองของชุมชนชนบท (A Theory of Self-reliant Rural Community) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ซึ่งดำเนินการโดยสัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2547) พัฒนาขึ้นมาจากการวิจัยโครงการการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจในชนบท ทฤษฎีการพึ่งตนเองของชุมชนชนบทที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ มอบหมายให้สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการวิจัย โดยทฤษฎีนี้กล่าวว่า การที่ชุมชนชนบทจะพึ่งตนเองได้ จะต้องมีการพึ่งตนเองห้าด้านด้วยกัน คือ พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี (Technological self-reliance) พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ (Economic self-reliance) พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ (Natural resources self-reliance) พึ่งตนเองได้ทางจิตใจ (Psychological self-reliance) และพึ่งตนเองได้ทางสังคม วัฒนธรรม (Socio-cultural self-reliance) โดยใช้สัญลักษณ์ภาษาอังกฤษว่า TERMS หรือเรียกว่า ตัวแบบ TERMS นอกจากนี้ยังพิจารณาจากงานของนักวิชาการไทยที่ศึกษาที่ใกล้เคียงกับงานวิจัยชิ้นนี้ คือผลงานของกานดาพันธุ์ วัณทยะ (2551) โดยได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเชียงใหม่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งพาตนเองตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยครั้งนี้

ตัวแปรอิสระ การมีส่วนร่วม ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการหลายท่าน เช่น Cohen and Uphoff (1980) ซึ่งแบ่งชนิดของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ชนิด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) และการมีส่วนร่วม ในการประเมินผล (Evaluation) โดยในงานวิจัยของผู้วิจัยในครั้งนี้ ตัวแปรการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกหมู่บ้าน เข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นตอนการพัฒนาหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ เข้าไปมีส่วนร่วมในการศึกษาและค้นหาปัญหาหมู่บ้าน วิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของหมู่บ้าน วางแผนงานพัฒนาหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้าน และมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลงานพัฒนาหมู่บ้าน และนอกจากนี้ยังศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ผลงานวิจัยของ พงษ์นัท กองมาก (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการยอมรับรูปแบบกิจกรรมของเกษตรกรในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อกระบวนการยอมรับรูปแบบกิจกรรมของเกษตรกร จะเห็นได้ว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาชุมชน ซึ่งผู้วิจัยใช้ปัจจัยการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยหนึ่งในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ตัวแปรอิสระ ผู้นำหมู่บ้าน มีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ผลงานของ กิรติ เกิดคำ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บ้านสันติสุข หมู่ที่ 5 ตำบลแม่ลาหลวง อำเภอมะนังน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุสำคัญของความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านสันติสุข คือ ผู้นำชุมชน/กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน เป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบาย ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ตัวแปรผู้นำหมู่บ้านเป็นปัจจัยหนึ่งในการศึกษาวิจัย

ตัวแปรอิสระ การสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ มีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ผลงานของ จารัส โคตะยนต์ (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็นเป็นสุข กรณีศึกษา หมู่บ้านก้างปลา ตำบลหนองไผ่ อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จากการศึกษาพบว่า การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ และชุมชนภายนอก เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จต่อการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ผลการวิจัยของ วรารัตน์ พันธุ์สว่าง และคณะ (2552) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติของหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา บ้านคลองมะแผลบ หมู่ที่ 9 ตำบลศรีภิรมย์ อำเภอฟาร์มโพธิ์ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ส่วนราชการ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จ ในการนำนโยบายไปปฏิบัติของหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปรตาม ความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาตามเกณฑ์การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอยู่เย็น เป็นสุข ตามตัวชี้วัด 6x2 ที่พัฒนาโดยกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัด การลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ การประหยัด การเรียนรู้ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการเอื้ออารีต่อกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรที่ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม คือ สมาชิกหมู่บ้านศาลาคักดี หมู่ที่ 1 จำนวน 94 ครัวเรือน มีประชากรจำนวน 319 คน และสมาชิกหมู่บ้านบ้านโคก หมู่ที่ 7 จำนวน 70 ครัวเรือน มีประชากรจำนวน 215 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 534 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนเท่ากับ 226 คน โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างหมู่บ้านศาลาคักดี มีจำนวน 135 คน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 126 คน คิดเป็นร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม 93% และจำนวนกลุ่มตัวอย่างของหมู่บ้านบ้านโคก มีจำนวน 91 คน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 80 คน คิดเป็นร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม 88% และรวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างของหมู่บ้านศาลาคักดีและหมู่บ้านบ้านโคก มีจำนวน 226 คน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 206 คน คิดเป็นร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม 91%

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนที่ 3 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นที่มีต่อความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนที่ 4 ปัญหาอุปสรรค ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และส่วนที่ 5 แนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็นสองส่วน ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นสถิติที่ใช้ในการสรุปลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าเฉลี่ย (Mean) จากนั้นผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามไปอธิบายระดับความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงโดยการจำแนกความคิดเห็นเป็น 3 ระดับ ตามค่าของคะแนนเฉลี่ย

3.68 – 5.00 ความคิดเห็นในเชิงบวก ระดับมาก 2.34 – 3.67 ความคิดเห็นในเชิงบวก
ระดับปานกลาง

1.00 – 2.33 ความคิดเห็นในเชิงลบ ระดับน้อย

ส่วนที่ 2 ใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นสถิติที่ใช้เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรคือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม โดยกำหนดค่าทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 หรือระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ 99% และ 95% และทำการทดสอบเพื่อวัดระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ โดยใช้วิธีการทางสถิติด้วยวิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient (r) หรือ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2552) โดยมีเกณฑ์การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

ค่า r = .01 - .25 มีความสัมพันธ์กันเล็กน้อย = .26 - .55 มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง
= .56 - .75 มีความสัมพันธ์กันสูง = .76 - .99 มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
= 1 มีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ภาพรวมของทั้งสองหมู่บ้าน คือ หมู่บ้านศาลาคัดดี และหมู่บ้านบ้านโคก มีกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา 206 ราย จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา โดยมีอาชีพหลักคือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.30 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.50 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 42.20 และส่วนใหญ่พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีอาชีพหลัก คือ รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 46.60 สรุปปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ของหมู่บ้านศาลาคัดดี และหมู่บ้านบ้านโคก ประกอบด้วย ปัจจัยด้านเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation (r)) เท่ากับ 0.5581 ค่าความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation (r)) เท่ากับ 0.6040 ค่าความสัมพันธ์ในระดับสูง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation (r)) เท่ากับ 0.6159 ความสัมพันธ์ในระดับสูงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ปัจจัยด้านจิตใจ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation (r)) เท่ากับ 0.6381 ค่าความสัมพันธ์ในระดับ

สูงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม ความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation (r)) เท่ากับ 0.5368 ค่าความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation (r)) เท่ากับ 0.6823 ค่าความสัมพันธ์ในระดับสูงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ปัจจัยด้านผู้นำหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation (r)) เท่ากับ 0.5945 ค่าความสัมพันธ์ในระดับสูงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation (r)) เท่ากับ 0.5275 ค่าความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

โดยภาพรวมของทั้งสองหมู่บ้าน คือ หมู่บ้านศาลาคักดี และหมู่บ้านบ้านโคก พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านจิตใจ ด้านสังคม วัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านผู้นำหมู่บ้าน และด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ โดยมีระดับนัยสำคัญที่ 0.01 และ 0.05

โดยปัจจัยด้านเทคโนโลยีของทั้งสองหมู่บ้าน คือ หมู่บ้านศาลาคักดีและหมู่บ้านบ้านโคก มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การนำอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่เป็นเทคโนโลยีภูมิปัญญาชาวบ้าน เทคโนโลยีสมัยใหม่ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ และมีการพัฒนาอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นเทคโนโลยีภูมิปัญญาพื้นบ้าน และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อลดค่าใช้จ่ายหรือลดเวลาการทำงาน ผลการวิจัยสอดคล้องกับทฤษฎีการพึ่งตนเองของชุมชนชนบท เป็นทฤษฎีที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยซึ่งดำเนินการโดย สัณญา สัณญาวิวัฒน์ พัฒนาขึ้นมาจากการวิจัยในโครงการการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจในชนบท โดยทฤษฎีนี้กล่าวว่า การที่คนกิตติ ชุมชนกิตติ จะพึ่งตนเองได้นั้น จะต้องมีการปัจจัย 5 ตัวด้วยกัน คือ พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ พึ่งตนเองได้ทางจิตใจ และพึ่งตนเองได้ทางสังคมวัฒนธรรม (สัณญา สัณญาวิวัฒน์, 2547) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิศาล ทำสวน (2550) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา หมู่บ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง คือ ปัจจัยเกื้อหนุน ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากร ด้านจิตใจ และด้านสังคม ปัจจัยเศรษฐกิจ ของทั้งหมู่บ้านศาลาคักดี และหมู่บ้านบ้านโคก มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยปัจจัยเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึง ครุภัณฑ์ในหมู่บ้านมีรายได้ที่เกิดจากการประกอบอาชีพที่สุจริตบนพื้นฐานความสามารถของตนเอง มีอาชีพและรายได้ที่เพียงพอกับครอบครัว มีการประกอบอาชีพอย่างสม่ำเสมอ มีการออมและสามารถพึ่งตนเองได้ สอดคล้องกับทฤษฎีการพึ่งตนเองของชุมชนชนบทซึ่งดำเนินการโดย สัณญา สัณญาวิวัฒน์ (2547) โดยการที่คนกิตติ ชุมชนกิตติ จะพึ่งตนเองได้นั้น จะต้องมีการปัจจัย 5 ตัวด้วยกัน คือ พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ พึ่งตนเองได้ทางจิตใจ และพึ่งตนเองได้ทางสังคมวัฒนธรรม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ น้าฝน ผ่องสุวรรณ (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ในการดำเนินชีวิต แบ่งเป็น 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านจิตใจและสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการเรียนรู้ และปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติของทั้งหมู่บ้านศาลาคักดี และหมู่บ้านบ้านโคก มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติที่เอื้อต่อการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง คือ หมู่บ้านมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์เพียงพอต่อการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และหมู่บ้านมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในหมู่บ้าน ให้มีความอุดมสมบูรณ์ ผลการวิจัยสอดคล้องกับทฤษฎีการพึ่งตนเองของชุมชนชนบท ซึ่งดำเนินการโดย สัณญา สัณญาวิวัฒน์ (2547) โดยการที่คนกิตี ชุมชนกิตี จะพึ่งตนเองได้นั้น จะต้องมียปัจจัย 5 ตัวด้วยกัน คือ พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ พึ่งตนเองได้ทางจิตใจ และพึ่งตนเองได้ทางสังคมวัฒนธรรม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันชัย พละไกร (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาบ้านด้าย ตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ปัจจัยด้านความหลากหลายทางอาชีพ ปัจจัยด้านศาสนา สังคม และวัฒนธรรม

ปัจจัยด้านจิตใจ ของทั้งหมู่บ้านศาลาคักดี และหมู่บ้านบ้านโคก มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยปัจจัยด้านจิตใจที่เอื้อต่อการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง คือ การที่สมาชิกในหมู่บ้านมีความภาคภูมิใจในชีวิตของตนเอง มีจิตใจเข้มแข็ง สามารถต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคได้ ยึดมั่นในแนวทางคุณธรรม จริยธรรม เสียสละต่อส่วนรวมและผู้อื่น แสวงหาความรู้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ สอดคล้องกับทฤษฎีการพึ่งตนเองของชุมชนชนบท ซึ่งดำเนินการโดย สัณญา สัณญาวิวัฒน์ (2547) โดยการที่คนกิตี ชุมชนกิตี จะพึ่งตนเองได้นั้น จะต้องมียปัจจัย 5 ตัวด้วยกัน คือ พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ พึ่งตนเองได้ทางจิตใจ และพึ่งตนเองได้ทางสังคมวัฒนธรรม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กานดาพันธุ์ วันทยะ (2551) โดยได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งพาตนเอง ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านจิตใจ และปัจจัยทางด้านสังคม

ปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม ของทั้งหมู่บ้านศาลาคักดี และหมู่บ้านบ้านโคก มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม ที่เอื้อต่อการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงคือการที่สมาชิกในหมู่บ้านมีความสามัคคี มีความห่วงใย มีความเอื้ออาทร คอยช่วยเหลือสมาชิกในหมู่บ้าน และอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีอันดีงามของหมู่บ้าน สอดคล้องกับทฤษฎีการพึ่งตนเองของชุมชนชนบท ซึ่งดำเนินการโดย สัณญา สัณญาวิวัฒน์ (2547) โดยการที่คนกิตี ชุมชนกิตี จะพึ่งตนเองได้นั้น จะต้องมียปัจจัย 5 ตัวด้วยกัน คือ พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ พึ่งตนเองได้ทางจิตใจ และพึ่งตนเองได้ทางสังคมวัฒนธรรม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กานดาพันธุ์ วันทยะ (2551) โดยได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งพาตนเอง ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านจิตใจ และปัจจัยทางด้านสังคม

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ของทั้งหมู่บ้านศาลาคักดี และหมู่บ้านบ้านโคก มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ที่เอื้อต่อการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงคือ การที่สมาชิกหมู่บ้านเข้าไปมีส่วนร่วมในการศึกษาและค้นหาปัญหาของหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้าน และมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลงานพัฒนาหมู่บ้าน โดยสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการ เช่น Cohen and Uphoff (1980) ซึ่งแบ่งชนิดของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ชนิด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พงพันธ์ กองมาก (2550)

ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการยอมรับรูปแบบกิจกรรมของเกษตรกรในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อกระบวนการยอมรับรูปแบบกิจกรรมของเกษตรกร จะเห็นได้ว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาชุมชน

ปัจจัยด้านผู้นำหมู่บ้าน ของทั้งหมู่บ้านศาลาคัดดี และหมู่บ้านบ้านโคก มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยปัจจัยด้านผู้นำหมู่บ้านที่เอื้อต่อการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงคือ ผู้นำหมู่บ้าน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาหมู่บ้าน ผลักดันให้สมาชิกในหมู่บ้านดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ผู้นำหมู่บ้านมีการบริหารจัดการที่ดี เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และผู้นำหมู่บ้านมีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิริติ เกิดคำ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บ้านสันติสุข หมู่ที่ 5 ตำบลแม่ลาหลวง อำเภอลำดวน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุสำคัญของความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านสันติสุข คือ ผู้นำชุมชน/กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน เป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบาย และจากการศึกษาของวิศาล ทำสวน (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา หมู่บ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลแม่เปิง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนเป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน เพราะผู้นำมีการพัฒนาชุมชนอย่างจริงจัง เป็นแบบอย่างที่ดี จนเป็นที่ยอมรับและนำไปปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรม

ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ ของทั้งหมู่บ้านศาลาคัดดี และหมู่บ้านบ้านโคก มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐที่เอื้อต่อการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงคือ มีการประสานงานกับระหว่างหน่วยงานรัฐกับหมู่บ้านเพื่อหาแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกัน มีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกหมู่บ้าน มีการผลักดันและกระตุ้นให้สมาชิกในหมู่บ้านดำเนินตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จำรัส โคตะยงค์ (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็น เป็นสุข กรณีศึกษา หมู่บ้านก้างปลา ตำบลหนองไผ่ อำเภอรวยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จากการศึกษาพบว่า การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการและชุมชนภายนอก เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านศาลาคัดดี มีรายละเอียดคือ มีต้นทุนทางการเกษตรสูง เช่น ค่าปุ๋ย นอกจากนี้กลุ่มอาชีพไม่มีความต่อเนื่องและมีไม่หลากหลาย ควรมีกลุ่มอาชีพสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มเยาวชน ด้านการตลาดของกลุ่มอาชีพไม่มีความต่อเนื่อง ทำให้ขาดการผลิตสินค้าของชุมชนอย่างต่อเนื่อง และการถ่ายทอดด้านภูมิปัญญาของชุมชน ยังไม่มีการจัดการความรู้ที่เป็นรูปธรรม ควรรวบรวมจัดเก็บองค์ความรู้ต่างๆ จากปราชญ์ชาวบ้าน และถ่ายทอดต่อไปอย่างต่อเนื่อง ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านบ้านโคก คือการตลาดของกลุ่มอาชีพไม่มีความต่อเนื่อง ทำให้ขาดการผลิตสินค้าของชุมชนอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมด้านการรวบรวมองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญายังไม่เป็นรูปธรรมควรมีการรวบรวม และถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อประโยชน์ในการใช้องค์ความรู้พัฒนาชุมชน

ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความก้าวหน้าควรต้องมีความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงตลอดจนฝ่ายจัดการ คือ ผู้นำหมู่บ้านซึ่งมีส่วนผลักดันและสนับสนุนให้สมาชิกในหมู่บ้านดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และสมาชิกในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ก็ต้องมีส่วนร่วมในการศึกษาและค้นหาปัญหาของหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้าน และมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลงานพัฒนาหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น สมาชิกในหมู่บ้านเป็นส่วนสำคัญอย่างมากที่จะผลักดันให้หมู่บ้านประสบความสำเร็จและความร่วมมือของทุกฝ่าย เป็นแรงสำคัญที่จะพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงที่ยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน. (ม.ป.ป.). *หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง*. สืบค้น 7 พฤษภาคม 2556, จาก http://www.chumchon.cdd.go.th/web/home/tsd_job3.php
- กานดาพันธุ์ วันทยะ. (2551). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กิริติ เกิดคำ. (2552). *ความสำเร็จของนโยบายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านสันติสุข หมู่ที่ 5 ตำบลแม่ลาหลวง อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน*. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จำรัส โคตะยนต์. (2553). *ความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข” กรณีศึกษาหมู่บ้านก้างปลา ตำบลหนองไผ่ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จิราณีย์ พันมูล. (2554). *กระบวนการพัฒนาชุมชนสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาบ้านนาเวียง อำเภอกะเคา จังหวัด ลำปาง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2549). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร*. สืบค้น 21 กุมภาพันธ์ 2556, จาก <http://www.rdpb.go.th/RDPB/front/WhatSufficiencyEconomy.aspx>
- ติน ปรัชญพฤทธิ. (2519). *ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วม เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ หน่วยที่ 11*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- น้ำฝน ผ่องสุวรรณ. (2553). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัด สมุทรสงคราม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประเวศ วะสี. (2540). *แผนพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: บริษัท กรีน ปัญญาญาณ.
- ปริญญช ธรรมปิยา. (2555). *วิกฤตเศรษฐกิจ 2540 กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- พจนันท์ กองมาก. (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการยอมรับรูปแบบกิจกรรมของเกษตรกรในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชาการใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิทยา บวรวัฒนา. (2549). *ทฤษฎีองค์การสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: คัดติโสภาคการพิมพ์.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (ม.ป.ป.). *เศรษฐกิจพอเพียง*. สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2556, จาก http://www.chaipat.or.th/chaipat/index.php?option=com_content&view=article&id=3579&catid=266:2553&Itemid=203
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). *การพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยอนุเคราะห์ไทย.
- วรรัตน์ พันธุ์สว่าง และคณะ. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติของหมู่บ้านตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: บ้านคลองมะแผลบ หมู่ที่ 9 ตำบลศรีภิรมย์ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก*. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วันชัย พละไกร. (2550). *ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาบ้านตำแย ตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชาสังคมเพื่อการพัฒนา). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- วิบูลย์ ตรีถัน. (2539). *การวางแผนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาการศึกษานอกกระบวน). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิศาล ทำสวน. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาหมู่บ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลแม่โป่ง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาสังคมศึกษา). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ลัญญา ลัญญาวิวัฒน์. (2547). *ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). *ประมวลคำในพระบรมราชโองการพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ตั้งแต่พุทธศักราช 2493-2549 ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11*. สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2556, จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=395>
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2552). *การใช้สถิติในงานวิจัยอย่างถูกต้องและได้มาตรฐานสากล*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา กรุงเทพมหานคร.
- สุเมธ ดันติเวชกุล. (2549). *หลักการตามรอยยุคลบาท*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ด้านสู่การพิมพ์.
- เสนาะ ตีเยาว์. (2544). *หลักการบริหาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. (1980). *Rural Development Participation : Concepts and Measure for Project Design Implementation and Evaluation*. The Rural Development Committee Center International Studies. New York: Cornell University.
- Du Brin, A.J. (2014). *Leadership: Research Finding, Practice, and Skills*. (8th ed). Boston: Houghton Mifflin Company.
- Fiedler, F.E. (1967). *A Theory of Leadership Effectiveness*. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Hodge B.J. and Herbert J.J. (1970). *Management and Organization Behavior*. New York: John Willey & Sons.
- Likert, R. (1961). *New Patterns of Management*. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Raymond, B. (1972). *Fundamental of Leadership Readings*. Massachusetts Addison: Wesley Publishing Company.
- United Nations. (1978). *Popular Participation in Decision making for Development*. New York: United National Publication.